

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Tdo/15/2019
Identifikačné číslo spisu: 1115010572
Dátum vydania rozhodnutia: 14.08.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Pavol Farkaš
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:1115010572.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Pavla Farkaša a sudcov JUDr. Dany Wänkeovej a JUDr. Aleny Šiškovéj, v trestnej veci obvineného Ing. O. G., pre obzvlášť závažný zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 4 písm. a) Tr. zák., na neverejnom zasadnutí konanom 14. augusta 2019 v Bratislave, o dovolaní ministra spravodlivosti Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 27. júna 2018, sp. zn. 1To/44/2018, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Tr. por. dovolanie ministra spravodlivosti s a o d m i e t a .

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Bratislava I (ďalej tiež „okresný súd“) z 8. marca 2017, sp. zn. 3T/37/2015 bol obvinený Ing. O. G. (ďalej tiež „obvinený“) uznaný vinným zo spáchania obzvlášť závažného zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 4 písm. a) Tr. zák., na tom skutkovom základe, že:

v období od 02.06.2011 do 23.08.2011 v Bratislave, v priestoroch Správy štátnych hmotných rezerv Slovenskej republiky, na ul. Pražskej č. 29, v postavení štatutárneho zástupcu spoločnosti Z. J., a.s., IČO: XX XXX XXX, so sídlom D., S. XX, ktorej jediným akcionárom a zriaďovateľom je Správa štátnych hmotných rezerv SR (ďalej len SŠHR SR) a zároveň ako osoba poverená SŠHR SR uskutočnením prieskumu trhu k zabezpečeniu doplnenia krízových zásob SR - kryštálového cukru v objeme 1000 ton a preverení možnosti jeho obstarania za ceny kótované na komoditnej burze, neoprávnené zabezpečil prospech spoločnostiam W., spol. s r. o., S., s. r. o., P. S., s. r. o. a B., spol. s r. o. tým spôsobom, že po ústnom prezentovaní výsledkov prieskumu trhu, čo následne v presne nezistenom čase dodatočne doložil aj účelovo zabezpečenými písomnosťami, predstieral vo veci oprávneným osobám SŠHR SR, že na slovenskom trhu nie je možné zabezpečiť dodávku kryštálového cukru v uvedenom objeme a zároveň v rozpore s ustanovením podľa § 58 písm. f) zákona č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní v znení neskorších predpisov predstieral, že požadovaný objem cukru vie pre SŠHR SR nakúpiť na Plodinovej burze Brno za kótovanú cenu vo výške 990 Eur/t, nakoľko je oprávnenou osobou také obchody uzatvárať, v dôsledku čoho SŠHR SR použila ako metódu verejného obstarávania rokovacie konanie bez zverejnenia, a na tom základe získal dňa 12.08.2011 od

predsedníčky SŠHR SR príkazný list pre zrealizovanie uvedeného obchodu, ktorý uskutočnil vopred premysleným spôsobom tak, že už v čase, keď bol poverený vykonaním prieskumu trhu, na požadovaný objem 1000 ton cukru, uzatvoril kúpne zmluvy s výrobcami cukru - so spoločnosťou Slovenské cukrovary, s. r. o. (v mene spoločnosti W. spol. s r. o.) v objeme 418 ton za cenu 342.760,- Eur, (čo je 820,- Eur/t) a Štátnou cukrovarníckou spoločnosťou, a. s., Poľsko (v mene spoločnosti S. s. r. o.) v objeme 582 ton za cenu 459.780,- Eur, (čo je 790,- Eur/t), a potom ako získal príkazný list na nákup cukru na Plodínovej burze Brno, dňa 23.08.2011 kontrahovaný cukor predal prostredníctvom spoločnosti W., spol. s r. o. a S. s. r. o. spoločnosti P. S. s. r. o. a táto v ten istý deň spoločnosti B. s. r. o., s ktorou opäť v ten istý deň, t. j. 23.08.2011, na Plodínovej burze Brno uzatvoril za kupujúceho SŠHR SR pod č. 027011911 obchod na kúpu kryštálového cukru v objeme 1000 ton, za cenu 990.000,- Eur, aj napriek tej skutočnosti, že to nebol nákup tovaru za kótované ceny a tak spôsobil Slovenskej republike zastúpenej Správou štátnych hmotných rezerv SR škodu minimálne vo výške 187.460,- Eur.

Za to okresný súd uložil obvinenému Ing. O. G. podľa § 221 ods. 4 Tr. zák., za použitia § 38 ods. 2, ods. 3 Tr. zák., § 36 písm. j) Tr. zák., trest odňatia slobody vo výmere 10 rokov, na výkon ktorého ho zaradil do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom stráženia. Obvinenému súd uložil peňažný trest v sume 10.000,- eur a pre prípad, že by výkon peňažného trestu bol úmyselne zmarený, ustanovil náhradný trest odňatia slobody vo výmere 1 rok. Nad správaním obvineného uložil taktiež ochranný dohľad na dobu 1 rok a tiež povinnosť nahradiť poškodenú Slovenskej republike, zastúpenej Správou štátnych hmotných rezerv, škodu vo výške 170.000,- eur a so zvyškom uplatneného nároku na náhradu škody (17.400,- eur) odkázal poškodenú na civilný proces.

Na základe odvolania obvineného Krajský súd v Bratislave (ďalej tiež „krajský súd“) rozsudkom z 27. júna 2018, sp. zn. 1To/44/2018 podľa § 321 ods. 1 písm. e), ods. 3 Tr. por. zrušil odvolaním napadnutý rozsudok vo výroku o treste odňatia slobody, spôsobe jeho výkonu, vo výroku o peňažnom treste spolu s náhradným trestom. Na podklade § 322 ods. 3 Tr. por. obvinenému krajský súd sám uložil podľa § 221 ods. 4 Tr. zák., s použitím § 38 ods. 2, ods. 3 Tr. zák., § 36 písm. j) Tr. zák., § 39 ods. 1, ods. 3 písm. c) Tr. zák. trest odňatia slobody vo výmere 5 rokov, na výkon ktorého ho súd zaradil do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia.

Proti rozsudku krajského súdu podal minister spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej tiež „minister spravodlivosti“) na základe podnetu generálneho prokurátora Slovenskej republiky v neprospech obvineného dovolanie z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h) Tr. por., t. j. z dôvodu, že obvinenému bol uložený trest mimo zákonom stanovenej trestnej sadzby alebo bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednávaný trestný čin nepripúšťa.

V odôvodnení dovolania minister spravodlivosti namietal, že krajský súd uložením trestu odňatia slobody obvinenému vo výmere 5 rokov, použitím mimoriadneho zmiernovacieho ustanovenia § 39 ods. 1 Tr. zák. pochybil, pretože na použitie tohto ustanovenia (§ 39 ods. 1 Tr. zák.) neboli splnené zákonné podmienky. Krajský súd odôvodnil mimoriadne zníženie uloženého trestu odňatia slobody za obzvlášť závažný zločin podvodu podľa § 221 ods. 4 Tr. zák. tým, že obvinený má beztrestnú minulosť a viedol po spáchaní skutku riadny život, v dôsledku čoho by aj s prihliadnutím na okolnosti prípadu pocíťoval uložený trest odňatia slobody v rámci zákonnej sadzby (10 až 15 rokov) citeľnejšie ako iní páchatelia, preto možno účel trestu dosiahnuť aj trestom kratšieho trvania. Minister spravodlivosti namietal, že krajský súd nesprávne aplikoval ustanovenie § 39 ods. 1 Tr. zák., keď beztrestnú minulosť obvineného a vedenie riadneho života po skutku akceptoval ako pomery páchatel'a, vzhľadom na ktoré by použitie trestnej sadzby ustanovenej zákonom bolo neprímerane prísne. V dovolaní poukázal na judikatúru R 11/1963, R 5/1966, R 47/2014 a ďalej dôvodil, že ukladanie trestu mimo rámca zákonom stanovenej trestnej sadzby za určité konanie je prostriedkom výnimočným a mimoriadnym, ktorý môže byť použitý len na základe zákona, pričom nemožno opomenúť ani princíp rovnosti pred zákonom a princíp predvídateľnosti súdnych rozhodnutí. Pri aplikácii ustanovenia § 39 ods. 1 Tr. zák. súd teda vychádzal zo skutkového stavu, ktorý bol nesprávne zistený. V dovolaní taktiež poukázal na zrušenie okresným súdom uloženého peňažného trestu 10.000,- eur, ktoré krajský súd neodôvodnil.

Z uvedených dôvodov minister spravodlivosti Slovenskej republiky navrhol, aby dovolací súd podľa § 386 ods. 1 Tr. zák. vyslovil, že rozsudkom krajského súdu bol v prospech obvineného porušený zákon v ustanoveniach § 39 ods. 1 Tr. zák., § 321 ods. 1 písm. e), ods. 3, § 322 ods. 3 Tr. por., ďalej podľa § 386 ods. 2 Tr. por., aby zrušil rozsudok krajského súdu, ako aj ďalšie rozhodnutia naň obsahovo nadväzujúce, pokiaľ vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo, stratili podklad.

K dovolaniu ministra spravodlivosti sa vyjadril poškodený, ktorý uviedol, že s dovolaním podaným v neprospech obvineného a jeho dôvodením sa stotožňuje, resp. že s ním súhlasí.

K dovolaniu ministra spravodlivosti sa obvinený a Krajská prokuratúra Bratislava písomne nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) preskúmal vec najprv v zmysle § 382 Tr. por. a zistil, že dovolanie bolo podané ministrom spravodlivosti ako osobou oprávnenou a na podnet osoby, ktorej zákon právo na podanie dovolania nepriznáva (§ 369 ods. 1 Tr. por.), v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Tr. por.), s obsahovými náležitosťami (§ 374 ods. 1 a ods. 2 Tr. por.), proti rozhodnutiu, proti ktorému je dovolanie prípustné [§ 368 ods. 2 písm. a) Tr. por.] z dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h) Tr. por.

Najvyšší súd Slovenskej republiky úvodom pripomína, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a nie je určené k náprave akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších - mimoriadnych - procesných a hmotnoprávných chýb. Tie sú ako dovolacie dôvody taxatívne uvedené v ustanovení § 371 ods. 1 Tr. por., pričom v porovnaní s dôvodmi zakotveným v Trestnom poriadku pre zrušenie rozsudku v odvolacom konaní sú koncipované podstatne užšie. Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Predstavuje tak výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Preto sú možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, striktne obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inštanca a dovolanie nebolo chápané len ako „ďalšie odvolanie“.

Dovolací súd nie je povolaný na revíziu napadnutého rozhodnutia z vlastnej iniciatívy, ale z ustanovenia § 385 ods. 1 Tr. por. expressis verbis vyplýva, že dovolací súd je viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené.

Platí tiež, že obsah konkrétne uplatnených námietok, tvrdení a právnych názorov, o ktoré sa v dovolaní opiera existencia určitého dovolacieho dôvodu, musí skutočne vecne zodpovedať zákonnému vymedzeniu takého dovolacieho dôvodu podľa § 371 Tr. por. V opačnom prípade, teda ak podané dovolanie len formálne odkazuje na príslušné ustanovenie upravujúce dôvody dovolania, pritom ale v skutočnosti obsahuje argumenty stojace mimo uplatneného dovolacieho dôvodu, ide o dovolanie, ktoré je potrebné podľa § 382 písm. c) Tr. por. odmietnuť.

Minister spravodlivosti v posudzovanej trestnej veci uplatnil vo vzťahu k výroku o treste jednoznačný dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h) Tr. por. argumentujúc nesprávnym použitím zákonného ustanovenia § 39 Tr. zák. s tým, že neboli splnené zákonné podmienky pre použitie ustanovenia § 39 ods. 1 Tr. zák. o mimoriadnom znížení trestu s tým, že súd vychádzal zo skutkového stavu, ktorý nebol správne zistený.

V tejto súvislosti aj dovolateľ a aj najvyšší súd poukazuje na zjednocujúce stanovisko trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. Tpj 46/2010, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky číslo 1/2011 pod poradovým číslom 5.

Podľa uvedeného stanoviska sa hmotnoprávne ustanovenie § 39 Tr. zák. o mimoriadnom znížení trestu svojou povahou a významom primkýna ku všeobecným hľadiskám stanoveným pre voľbu druhu trestu

a jeho výmery v § 34 ods. 1, ods. 3, ods. 4 Tr. zák. a nasl. a na rozdiel od ustanovení § 41, § 42 (o ukladaní úhrnného, spoločného a súhrnného trestu) alebo ustanovenia § 47 ods. 2 Tr. zák., ktoré sú taktiež hmotnoprávne, ale kogentnej povahy, ho nemožno podriaďiť „pod nesprávne použitie iného hmotnoprávneho ustanovenia“, zakladajúce dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por.

Pokiaľ nejde o situáciu, keď výrok o treste nemôže obstáť v dôsledku toho, že je chybný výrok o vine, možno výrok o treste napadnúť z hmotnoprávnej pozície zásadne len prostredníctvom dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h) Tr. por. Vzájomný vzťah dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. a § 371 ods. 1 písm. h) Tr. por. je taký, že prvý z nich je všeobecným hmotnoprávnym dôvodom a druhý špeciálnym hmotnoprávnym dôvodom vzťahujúcim sa k výroku o treste.

Z logiky tohto vzťahu potom vyplýva, že samotný výrok o treste okrem prípadov nesprávnej aplikácie ustanovení kogentnej povahy viažucej sa k rozhodovaniu o treste môže byť napadnutý prostredníctvom nie všeobecného, ale len prostredníctvom špeciálneho dovolacieho dôvodu, ktorý sa viaže k takému výroku.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h) Tr. por. nie je naplnený tým, že obvinenému nebol uložený trest za použitia § 39 Tr. zák., v dôsledku čoho uložený trest má byť neprimeraný, lebo pokiaľ súd nevyužil moderačné oprávnenie podľa uvedených ustanovení a trest vymeral v rámci nezniženej trestnej sadzby, nemožno tvrdiť, že trest bol uložený mimo trestnú sadzbu stanovenú Trestným zákonom za trestný čin, z ktorého bol obvinený uznaný za vinného. Nepoužitie ustanovenia § 39 Tr. zák. nezakladá žiadny dovolací dôvod. Argumentácia ministra spravodlivosti v podanom dovolaní teda napĺňa uplatnený dovolací dôvod, konkrétne dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. h) Tr. por.

Podľa § 371 ods. 1 písm. h) Tr. por. dovolanie možno podať, ak bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby alebo bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednáváný trestný čin nepripúšťa.

Trestný poriadok vo vzťahu k výroku o treste upravuje dva dovolacie dôvody uvedené v § 371 ods. 1 písm. h); za prvé, ak bol uložený trest mimo zákonom stanovenej trestnej sadzby alebo za druhé, ak bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednáváný trestný čin nepripúšťa. Tento dovolací dôvod sa týka iba tých druhov trestov, ktoré majú v Trestnom zákone odstupňovanú trestnú sadzbu. Trest je potom uložený mimo sadzbu tak pri nedôvodnom prekročení hornej hranice príslušnej trestnej sadzby, ako aj nezákonným prelomením jej dolnej hranice, pokiaľ je dolná hranica v zákone určená. Pod tento dôvod dovolania spadá aj nesprávna aplikácia ustanovenia § 39 Tr. zák. o mimoriadnom znížení trestu. Môže ísť ale aj o prípady prekročenia hornej hranice sadzby, napr. pri ukladaní ďalšieho trestu podľa ustanovenia § 43 Tr. zák.

Podľa § 221 ods. 1 Tr. zák. kto na škodu cudzieho majetku seba alebo iného obohatí tým, že uvedie niekoho do omylu alebo využije niečí omyl, a spôsobí tak na cudzom majetku malú škodu, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

Podľa § 221 ods. 4 písm. a) Tr. zák., odňatím slobody na desať až pätnásť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí škodu veľkého rozsahu.

Podľa § 39 ods. 1 Tr. zák., ak súd vzhľadom na okolnosti prípadu alebo vzhľadom na pomery páchatel'a má za to, že by použitie trestnej sadzby ustanovenej týmto zákonom bolo pre páchatel'a neprimerane prísne a na zabezpečenie ochrany spoločnosti postačuje aj trest kratšieho trvania, možno páchatel'ovi uložiť trest aj pod dolnú hranicu trestu ustanoveného týmto zákonom.

Najvyšší súd poukazuje na rozhodnutie publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky číslo 3/2014 pod poradovým číslom 51, z ktorého vyplýva, že kým námietka nepoužitia ustanovenia § 39 Tr. zák. v zmysle citovaného stanoviska nezakladá žiaden z

dôvodov dovolania podľa § 371 ods. 1 Tr. por., tak námietka nesprávneho použitia ustanovenia § 39 Tr. zák. a výmera trestu pod dolnú hranicu zákonom stanovenej trestnej sadzby evidentne obsahovo naplnia dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. h) Tr. por., ak použitie § 39 ods. 1 Tr. zák. a zníženie trestu pod dolnú hranicu trestu ustanoveného týmto zákonom nie je opreté o žiadnu skutočnosť, ktorá by zákonný dôvod pre takýto postup zakladala. Tu je potrebné zdôrazniť, že aplikácia § 39 ods. 1 Tr. zák. nemôže byť opretá o žiadnu skutočnosť v ponímaní absolútne žiadnej skutočnosti. Navyiac je potrebné zdôrazniť, že v rámci tohto dovolacieho dôvodu nemožno namietat' len samotnú neprimeranosť uloženého trestu.

Vo vzťahu k aplikácii ustanovenia § 39 Tr. zák. to potom znamená, že nemožno namietat', že konkrétny charakter súdom zistených okolností prípadu alebo pomerov páchatel'a nebol taký, ktorý by odôvodňoval zníženie trestu pod dolnú hranicu trestnej sadzby.

V rámci tohto dovolacieho dôvodu možno namietat' nesprávnosť použitia ustanovenia § 39 ods. 1 Tr. zák. len za situácie, ak by zníženie trestu nebolo opreté o žiadnu skutočnosť, ktorá by zákonný dôvod pre takýto postup mala zakladat'.

V posudzovanej trestnej veci aplikáciu ustanovenia § 39 Tr. zák. krajský súd odôvodnil tým, že obvinený má beztrestnú minulosť, zo zákona sa na neho hľadí, ako na netrestaného a od spáchania skutku viedol riadny život. Vo vzťahu k takto zisteným skutočnostiam nemožno ani tvrdiť, že tieto boli zistené nesprávne, pretože sú správne zistené a zodpovedajú objektívnemu stavu. Je pravda, že obvinený pred spáchaním skutku mal beztrestnú minulosť a je tiež pravdou, že viedol od spáchania skutku riadny život. Krajský súd z týchto dôvodov uzavrel, že trest uložený obvinenému je akceptovateľný.

Z vyššie uvedeného je evidentné, že krajský súd dôvody pre mimoriadne zníženie trestu vyvodili predovšetkým z pomerov páchatel'a. Podľa § 39 ods. 1 Tr. zák. pomery páchatel'a v spojení s ďalšími podmienkami (použitie trestnej sadzby ustanovenej týmto zákonom by bolo pre páchatel'a neprimerane prísne a na zabezpečenie ochrany spoločnosti postačuje aj trest kratšieho trvania) môžu odôvodňovať takýto postup a aj keď v tomto konkrétnom prípade podľa názoru dovolacieho súdu aplikáciu § 39 Tr. zák. neodôvodňovali, nie je možné takéto pochybenie - vzhľadom na vyššie uvedené - napraviť ani prostredníctvom podaného dovolania. Je potrebné akceptovať trest uložený obvinenému. Podstatné ale v konečnom dôsledku zostáva, že vo vzťahu k aplikácii ustanovenia § 39 Tr. zák. nemožno namietat', že mimoriadne zníženie trestu pod dolnú hranicu trestu nie je opreté o žiadnu skutočnosť, ktorá by zákonný dôvod pre takýto postup zakladala a že konkrétny charakter súdom zistených pomerov obvineného nebol taký, ktorý by odôvodňoval zníženie trestu pod dolnú hranicu trestnej sadzby. Námietky ministra spravodlivosti preto nenapĺňajú dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. h) Tr. por. K akceptácii dovolacích námietok by bolo možné pristúpiť iba v prípade, ak by súd mimoriadne zníženie trestu neoprel o žiadnu skutočnosť.

Len pre úplnosť treba uviesť, že obvinený Ing. O. G. bol právoplatne odsúdený pre obzvlášť závažný zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 4 písm. a) Tr. zák. a podľa trestnej sadzby najprisnejšieho trestného činu mu bolo možné uložiť trest (v rámci základnej trestnej sadzby) od desať do pätnásť rokov. Ak obvinenému krajský súd za túto trestnú činnosť s použitím zákonného ustanovenia § 39 ods. 1, ods. 3 písm. c) Tr. zák. uložil trest odňatia slobody vo výmere 5 rokov, tak mu evidentne uložil prípustný druh trestu (trest odňatia slobody je vždy prípustným druhom trestu - pozn. súdu) a v rámci trestnej sadzby stanovenej v § 39 ods. 3 písm. c) Tr. zák., keďže v tomto prípade nesmel uložiť trest odňatia slobody kratší ako päť rokov, nakoľko v osobitnej časti tohto zákona je dolná hranica trestnej sadzby trestu odňatia slobody aspoň desať rokov. Ani v tomto smere preto k porušeniu zákona v prospech obvineného Ing. O. G. nedošlo.

Pokiaľ ide o neuloženie peňažného trestu, ani dovolaciemu súdu neunikla skutočnosť, že krajský súd jeho zrušenie neodôvodnil, v rámci dovolania však toto pochybenie napraviť nemohol.

Z uvedených dôvodov najvyšší súd odmietol dovolanie ministra spravodlivosti ako nedôvodné.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.